

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 40. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992360174224.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Det er nu ved Aarhundredskiftet, at vi første Gang støder paa denne Modsigelse: en Personlighed, der i Aandens Verden staar som en Gud og en Hersker, som føler for Alt, gennem Følelsen optager det hele Alliv i sig, og i hvis Hjertes Fordringer der ligger Kravet paa en Almagt; thi en Almagt maatte han have for at kunne omdanne den kolde, haarde Verden til en Verden efter sit Hjerte, og som paa samme Tid er - hvad? er f. Eks. som Werther en Legations-Sekretær med nogle Hundreder om Aaret, der maa være glad, naar Arveprinsen forærer ham 25 Dukater, indespærret Halvdelen af Dagen i sit Kontor, det vil sige i sin lille Samfundsrubrik, udespærret endog af det højere Selskab, og sættende Livets hele Salighed og Fylde i Besiddelsen af et enkelt Pigebarn, hvem saa den første, den bedste Filister snapper bort for hans Næse. Overalt hvor han har en Evne, mødes den af en Skranke, overalt hvor han har en Attraa, mødes den af en Tvangsform, og hvor han har en brændende Drift, en nagende sjælelig Tørst, hvor han udstrækker sine Hænder i Lidenskab, svarer Samfundsforholdene ham et uafviseligt Nej. Det er da som var der et stort, et grueligt Misforhold mellem den Enkelte og den almindelige Tilstand, Hjertet og Forstandsordenen, Lidenskabens Love og Samfundets Love - og dette Indtryk laa dybt i Slægten. Det stod for denne Slægt, som var der noget Galt etsteds i Tilværelsens store Maskineri og som var det ved at gaa ud af sine Fuger. Snart hørte man det knage og briste, da hin Tid kom, da alle Mure nedbrødes og alle Former sprængtes, da alt Bestaaende styrtede overende og alle Standsforskelle med ét Slag forsvandt, da Luften fyldtes med Krudtrøg og med Marseillaisens første Toner, da Rigers hundreedaarige Grænser flyttedes og omflyttedes, Konger halshuggedes og afsattes, en tusindaarig Religion afskaffedes, en korsikansk Artilleri-Løjtnant udraabte sig selv til Revolutionens Arving, 41 erklærede alle Baner aabne for Talentet, og da man saa en fransk Værtshusholders Søn bestige Neapels Trone og en forhenværende Grenader gribe Sverigs Scepter og bemægtige sig Norges.